

**Наредба за изменение и допълнение на
Наредба № 1 от 2020 г. за организацията и провеждането на
изпитите за придобиване на професионална квалификация
(ДВ, бр. 18 от 2020 г.)**

Издадена от министъра на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.101 от 3 декември 2021г.

§ 1. В чл. 2 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 се създава изречение второ: "За провеждане на изпита чрез защита на дипломен проект националните изпитни програми включват и критериите и показателите за оценяване на дипломния проект и неговата защита."

2. Създава се ал. 5:

"(5) Изпитът по чл. 1, ал. 2, т. 1 за придобиване на трета степен на професионална квалификация при заявено желание от ученика може да се провежда чрез защита на дипломен проект. Дипломният проект е теоретико-практическа разработка на тема, възложена на ученика с индивидуално задание. Изпитът чрез защита на дипломен проект се провежда в две части - защита на дипломния проект в теоретична част и защита на дипломния проект в практическа част."

§ 2. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите "чл. 1, ал. 2" се поставя запетая и се добавят думите "с изключение на изпита чрез защита на дипломен проект".

2. В ал. 2 се създават изречения второ и трето: "Номерът на изпитната тема за изпита по чл. 1, ал. 2, т. 1 с изключение на изпита чрез защита на дипломен проект се изтегля в деня на изпита в Министерството на образованието и науката. Изпитът по всички специалности от професии във всички училища, осъществяващи професионална подготовка, се провежда по изпитната тема, съответстваща на номера в националните изпитни програми."

3. В ал. 4 думите ", определена от Националната агенция за професионално образование и обучение," се заличават.

4. В ал. 10 думите ", определени в годишен график, утвърден от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО)," се заличават.

5. В ал. 11 се създава изречение второ: "Заявленията се подават най-късно пет месеца преди всяка изпитна сесия, в която учениците желаят да се явят на изпит."

6. Създава се ал. 12:

"(12) Дипломният проект за изпита по чл. 1, ал. 2, т. 1 се изготвя по индивидуално задание."

§ 3. В чл. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 3 след думата "професията" се поставя запетая и се добавя "с изключение на изпита чрез защита на дипломен проект";

б) в т. 5 след думата "професията" се добавя "и защита на дипломния проект в практическата част";

в) създава се нова т. 6:

"6. комисия за подготовка, провеждане и оценяване на изпита чрез защита на дипломния проект в теоретичната част;"

г) досегашната т. 6 става т. 7.

2. В ал. 2:

а) т. 5 се изменя така:

"5. обявява публично на общодостъпно място в училището, както и на интернет страницата на училището датата, началния час и мястото на изпит по чл. 1, ал. 2 за частта по теория на професията и за частта по практика на професията или обявява датата, началния час и мястото на държавен изпит в случаите по чл. 2, ал. 5 - защита на дипломния проект в теоретичната част и защита на дипломния проект в практическата част, както и срока и мястото за оповестяване на резултатите от изпитите и на окончателната оценка най-късно до 3 работни дни преди датата за провеждане на изпита;"

б) в т. 6, в началото се добавят думите "определя и";

в) в т. 9, изречение второ накрая се добавят думите "и подлежат на контрол от съответното регионално управление на образованието и/или Министерството на образованието и науката - за училището, и от НАПОО - за обучаващата институция".

3. В ал. 3, изречение първо след думите "преподаватели-консултанти" се поставя запетая и се добавя "ръководители консултанти", а в изречение второ след думите "преподавател-консултант" се поставя запетая и се добавя "ръководител консултант".

4. В ал. 4, т. 1 накрая запетаята и думите "определена от НАПОО" се заличават.

5. В ал. 5 се създава т. 6:

"6. засекретява писмената работа на всеки ученик за задължителния държавен изпит съгласно правилата за информационна сигурност, утвърдени със заповед на министъра на образованието и науката."

6. В ал. 7 се правят следните допълнения:

а) в т. 3 след думата "обучаеми" се добавя "на изпит по чл. 1, ал. 2, т. 2 и 3";

б) създава се нова т. 4:

"4. приемат писмените работи на учениците от задължителния държавен изпит и ги поставят в плик, без да го запечатват, и го предават на председателя на комисията по подготовка и организиране на изпита заедно с протокола за дежурство;"

в) досегашната т. 4 става т. 5.

7. В ал. 8 думите "т. 4 и 5" се заменят с "т. 4, 5 и 6".

8. В ал. 9:

а) в т. 5 след думите "по чл. 1, ал. 2" се поставя запетая и се добавя "т. 2 и 3";

б) в т. 6 думите "и членовете на комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията" се заличават.

9. В ал. 10 се правят следните допълнения:

а) в т. 1 след думата "програма" се добавя "или за защитата на дипломните проекти в практическата част";

б) в т. 2 накрая след думата "професията" се добавя "или за защитата на дипломните проекти в практическата част";

в) в т. 4 след думите "по чл. 1, ал. 2 в частта по практика на професията" се добавя "или в случаите по чл. 2, ал. 5 за защитата на дипломните проекти в практическата част".

10. Създава се нова ал. 11:

"(11) Комисията по ал. 1, т. 6:

1. изготвя темите на индивидуалните задания за разработване на дипломни проекти и ги предлага за утвърждаване от директора на училището;

2. приема рецензиите на дипломните проекти;

3. провежда защитата на дипломните проекти в теоретичната част в случаите по чл. 2, ал. 5, като формулира въпроси към ученика във връзка с индивидуалното задание, въз основа на което е изготвен дипломният проект;

4. оценява защитата на дипломните проекти в теоретичната част за придобиване на професионална квалификация и съставя протокол за резултатите от изпита."

11. Досегашната ал. 11 става ал. 12, като думите "ал. 1, т. 6" се заменят с "ал. 1, т. 7" и думите "т. 4 и 5" се заменят с "т. 4, 5 и 6".

12. Досегашната ал. 12 става ал. 13, като в основния текст думите "ал. 1, т. 6" се заменят с "ал. 1, т. 7".

§ 4. В чл. 7 се правят следните допълнения:

1. В ал. 3 след думата "професията" се добавя "и на задължителния държавен изпит чрез защита на дипломен проект в практическата част".

2. Създава се ал. 4:

"(4) Датите за провеждане на задължителния държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация чрез защита на дипломен проект в теоретичната част се определят със заповед на директора на училището за всяка изпитна сесия."

§ 5. В глава втора, раздел II се създават чл. 9а - 9г:

"Чл. 9а. (1) Държавният изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация в професионалното образование може да се провежда чрез защита на дипломен проект при заявено желание от ученика, посочено в заявлението по чл. 3, ал. 11.

(2) Защитата на дипломния проект в теоретичната ѝ част се състои в устно изложение на ученика за представяне на разработения дипломен проект и отговор на поставените от комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 въпроси. Изложението може да се съпътства от демонстрация на елемент/и от дипломния проект.

(3) Защитата на дипломния проект в практическата ѝ част е изпълнение на практическо задание и неговото представяне пред комисията по чл. 4, ал. 1, т. 5 и може да бъде демонстрация на определена практическа задача от дипломния проект.

(4) Дипломните проекти се разработват при спазване на следните изисквания:

1. темите за индивидуалните задания се изготвят и предлагат от членовете на комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 и се утвърждават от директора на училището най-късно пет месеца преди началото на изпитната сесия; броят на темите за индивидуалните задания е по-голям от броя на учениците, заявили желание за провеждане на изпит, чрез защита на дипломен проект;

2. индивидуалното задание по конкретна тема за всеки ученик, заявил желание за защита на дипломен проект, се възлага от ръководител консултант; директорът определя учители по професионална подготовка за ръководители консултанти на учениците;

3. индивидуалните задания по конкретните теми за разработване на дипломните проекти се изготвят от ръководителите консултанти и се възлагат на учениците най-късно четири месеца преди началото на изпитната сесия; всяко задание се изготвя в два екземпляра - един за ученика и един за ръководителя консултант и се подписват от директора, ръководителя консултант и ученика;

4. индивидуалните задания за изготвяне на дипломните проекти в теоретичната част включват изисквания към разработката на дипломния проект, съдържанието и оформянето на проекта, както и срок за предаването му, а в практическата част - подходящи практически задачи, демонстриращи умения и компетентности по специалността от професията;

5. учениците разработват дипломните проекти под ръководството и контрола на ръководителите консултанти, като мястото и времето за разработване и консултации се уточняват с всеки ученик при възлагането на индивидуалното задание за дипломния проект.

(5) Ръководителят консултант:

1. предоставя информация за необходимата литература, материали, каталози, справочници, технически и други данни;

2. контролира поэтапното и самостоятелно изпълнение на индивидуалното задание и дава препоръки при необходимост.

(6) Ръководителите консултанти провеждат до четири консултации с всеки ученик. Проведените консултации се отразяват в дневника на класа непосредствено след провеждане на консултацията.

(7) Директорът на училището предоставя учебни кабинети, лаборатории, работилници и осигурява машини, уреди, апарати, технически средства, учебни пособия и др., а при възможност и материали, по искане на ученици или на ръководители консултанти за разработката на дипломните проекти.

(8) Ученикът предава дипломния си проект в срока по ал. 4, т. 4, но не по-късно от двадесет дни преди първата от определените по реда на чл. 7, ал. 4 дати за изпита на лице, определено от директора на училището.

Чл. 9б. (1) Дипломният проект се рецензира от един рецензент. Рецензенти може да бъдат учители по професионална подготовка, представители на работодатели, на висши училища, а за учениците в обучение чрез работа (дуална система на обучение) - наставници от предприятието, в което ученикът провежда практическото обучение в реална работна среда. Директорът на училището определя рецензентите най-късно двадесет дни преди първата от определените по реда на чл. 7, ал. 4 дати за изпита. За рецензент на дипломен проект не може да бъде назначен ръководителят консултант, определен за изготвянето на същия дипломен проект.

(2) Рецензентът изготвя рецензия в два екземпляра, които се прилагат към дипломния проект и се предават на комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 най-късно десет дни преди първата от определените по реда на чл. 7, ал. 4 дати за изпита. Единият екземпляр от рецензията се предоставя

на ученика от член на комисията най-късно три работни дни преди първата от определените по реда на чл. 7, ал. 4 дати за изпита.

(3) Рецензията по ал. 2 съдържа преценка за качеството на изпълнение от ученика на всяка част от дипломния проект с оглед на нейната пълнота, достоверност, прегледност и прецизност, оригиналност в подхода при решаването на проблема, практическа приложимост и икономическа целесъобразност на разработката, както и заключение с мнение за допускане или недопускане до защита.

(4) Когато заключението в рецензията е с мнение за недопускане до защита, дипломният проект задължително се преглежда и оценява от комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6, която ще провежда изпита. Становището на комисията е окончателно, отразява се в рецензията на отделен ред и под него се подписват председателят и членовете на комисията, след което рецензията се предоставя на ученика в определения срок по ал. 2.

(5) Комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 изготвя списък на учениците с разработените от тях дипломни проекти, които се допускат или не се допускат до защита. Списъкът се утвърждава от директора на училището и се обявява най-късно три работни дни преди първата определена по реда на чл. 7, ал. 4 дата за изпит на учениците, заявили желание за провеждането му чрез защита на дипломен проект.

Чл. 9в. (1) Допуснатите до защита ученици защитават дипломните си проекти на определените съответно по реда на чл. 7, ал. 3 и 4 и чл. 4, ал. 2, т. 5 дати, начален час и място.

(2) Комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 по всяка специалност от професия се определя от директора на училището най-късно пет месеца преди определените дати за изпита. В състава на комисията се включват ръководителите консултанти на дипломни проекти за съответната специалност. При обучение чрез работа (дуална система за обучение) в състава на комисията може да се включат като представители на работодателите наставници от предприятието, в което ученикът провежда практическото обучение в реална работна среда. За председател на комисията се определя учител по професионална подготовка или заместник-директор от училището, който не е участвал във възлагането, разработването или рецензирането на допуснатите до защита дипломни проекти в качеството на ръководител консултант или рецензент. Рецензентите се включват в състава на комисията при защита на дипломните проекти, за които са изготвили рецензии.

Чл. 9г. (1) Учениците, които не са допуснати до защита на дипломен проект в теоретичната ѝ част или които не са защитили успешно, по преценка на комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 могат да представят нова разработка на същата тема или да разработят дипломен проект по ново индивидуално задание.

(2) Учениците, които са допуснати, но не са се явили на защита на дипломния проект в теоретичната ѝ част, могат да го защитят на някоя от следващите 5 последователни изпитни сесии. В случай че ученикът не защити дипломния проект в периода на тези изпитни сесии, по преценка на комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 представя нова разработка на същата тема или разработва дипломен проект по ново индивидуално задание.

(3) В седемдневен срок след провеждане на защитата на дипломен проект в теоретичната част комисията по чл. 4, ал. 1, т. 6 съобщава решението си по ал. 1 или ал. 2 на съответните ученици и директора на училището.

(4) Учениците, които не са допуснати до защита на дипломен проект в теоретичната ѝ част, които не са защитили успешно или не са се явили на защита на дипломния проект в теоретичната ѝ част, за следваща изпитна сесия може да променят желанието си за провеждане на изпита чрез защита на дипломен проект.

(5) Дипломните проекти, индивидуалните задания и рецензиите се пазят в архива на училището една година след провеждане на последната изпитна сесия за учебната година. Комисия, назначена със заповед на директора на училището след изтичане на срока за съхранение, унищожава индивидуалните задания и дипломните проекти на обучаемите."

§ 6. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думите "поради прекратяване" се добавя "правата по лицензията".

2. В ал. 4 думите "два пъти в месеца на дати, определени в годишен график, утвърден от НАПОО" се заменят с "не по-късно от 10 работни дни след приключване на обучението на дати, посочени в профила на ЦПО в информационната система на НАПОО".

§ 7. В чл. 11, ал. 2 след думите "поради прекратяване" се добавя "правата по лицензията".

§ 8. В чл. 12, ал. 1 накрая се добавят думите "в изпитните сесии/на дати, посочени в профила на ЦПО в информационната система на НАПОО".

§ 9. В чл. 14, ал. 5 думите "5 години" се заменят с "една година".

§ 10. Създава се чл. 15а:

"Чл. 15а. (1) Оценката от защитата на дипломния проект на ученика се формира от две части - защита на дипломен проект в теоретичната част и защита на дипломния проект в практическата част, всяка от които е с максимален брой 100 точки.

(2) Председателят на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпит чрез защита на дипломен проект в теоретичната част формира оценката в брой точки като средноаритметична от индивидуалните оценки на членовете на комисията с точност до 0,01 и я отразява в протокола за резултата от защита на дипломен проект съгласно приложение № 2 към чл. 7, т. 2 от Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование. Оценката в брой точки се поставя въз основа на критериите и показателите, определени в националната изпитна програма.

(3) Председателят на комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията и защита на дипломен проект в практическата част, формира оценката в брой точки като средноаритметична от индивидуалните оценки на членовете на комисията с точност до 0,01 и я отразява в протокола за резултата от

писмен, устен или практически изпит съгласно приложение № 2 към чл. 7, т. 2 от Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование. Оценката в брой точки се поставя въз основа на критериите и показателите, определени в националната изпитна програма.

(4) Окончателната оценка в брой точки от защитата на дипломния проект е равна на 0,5 x получения брой точки от теоретичната част + 0,5 x получения брой точки от практическата част.

(5) Окончателна оценка в брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

(6) Окончателната оценка по ал. 5 е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

1. за количествен показател от 2,00 до 2,99 - качествен показател "слаб";

2. за количествен показател от 3,00 до 3,49 - качествен показател "среден";

3. за количествен показател от 3,50 до 4,49 - качествен показател "добър";

4. за количествен показател от 4,50 до 5,49 - качествен показател "много добър";

5. за количествен показател от 5,50 до 6,00 - качествен показател "отличен".

§ 11. В чл. 16 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1 накрая след думите "ал. 4" се добавя "или от протоколите по чл. 15а, ал. 2 и ал. 3";

б) създава се т. 4:

"4. цифровата оценка по чл. 13, ал. 3, която се вписва и в документите за професионално образование и професионално обучение по чл. 38, ал. 1 - 3 от ЗПОО или в документите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности по чл. 40, ал. 7 от ЗПОО."

2. В ал. 2 след думите "по чл. 1, ал. 2" се поставя запетая и се добавя "с изключение на случаите по чл. 2, ал. 5".

§ 12. В чл. 17 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

"(1) Всеки изпит по чл. 1, ал. 2, включително и изпитът в случаите по чл. 2, ал. 5, се счита за успешно положен при успешното полагане на двете му части съгласно критериите и показателите за оценка, определени в националните изпитни програми."

2. В ал. 3 след думите "ал. 2" се поставя запетая и се добавя "включително и изпитът в случаите по чл. 2, ал. 5", а тирето и думите след него "част по теория на професията и част по практика на професията" се заличават.

§ 13. Приложение № 1 към чл. 3, ал. 11 се изменя така:

"Приложение № 1 към чл. 3, ал. 11

ДО
ДИРЕКТОРА/РЪКОВОДИТЕЛЯ
НА
ГР./С.

ЗАЯВЛЕНИЕ

за допускане до _____

*задължителен държавен изпит/държавен изпит/изпит за
придобиване на професионална квалификация*

от _____

(име, презиме и фамилия)

живущ(а) в гр./с. _____ , община _____ ,
област _____ , ж.к./ул. _____ № _____ ,
бл. _____ ,
вх. _____ , ет. _____ , ап. _____ , тел. за контакти _____ , завършил(а) _____ клас
през учебната _____ година/курс по професионално обучение от дата _____ година до дата
_____ година,
в _____

*(пълно наименование на училището, професионалния колеж,
центъра за професионално обучение)*

гр./с. _____ , община _____ ,
област _____

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН/ГОСПОЖО ДИРЕКТОР/РЪКОВОДИТЕЛ,

Желая да бъда допуснат(а) до _____
през сесия/дата _____ на учебната _____ година, както следва:
*(май - юни/август - септември/януари/дата, посочена в профила на центъра за
професионално обучение в информационната система на Националната агенция за
професионално образование и обучение)*

Вид изпит	Изпитна тема	Писмен тест	Защита на дипломен проект
Задължителен държавен изпит			
Държавен изпит			
Изпит за придобиване на професионална квалификация			

Запознат/а съм:

- с целта и средствата на обработка на личните ми данни (три имена, данни за контакт и данни за завършен/о клас/средно образование/придобита степен на професионална квалификация), а именно организиране и провеждане на задължителен държавен изпит/държавен изпит/изпит за придобиване на професионална квалификация съгласно действащите ЗПУО, ЗПОО и актовете по прилагането им;

- с правото ми на достъп и на коригиране на събраните данни, както и с правото ми на жалба до надзорен орган;

- че личните ми данни ще бъдат обработвани и съхранявани при спазване на разпоредбите на нормативните актове в областта на защита на личните данни и приложимото българско законодателство.

Прилагам копие от медицински документ № _____ за заболяване: _____
и желая да бъде допуснат(а) до устен изпит
и/или да ми бъде осигурена подкрепяща среда _____

*(удължено време, учител консултант, преподавател консултант, формат на изпита,
самостоятелна зала)*

Гр./с. _____

Дата: _____

Заявител: _____
(име, фамилия и подпис)"

§ 14. В приложение № 2 към чл. 4, ал. 3 в скобите след думите "преподавател-консултант" се добавя "ръководител консултант".

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 15. Изпитът по чл. 1, ал. 2, т. 1 чрез защита на дипломен проект се организира и провежда за учениците, които се обучават в XII клас през учебната 2021/2022 година за придобиване на трета степен на професионална квалификация.

§ 16. В Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование (обн., ДВ, бр. 66 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 75 от 2017 г., бр. 50 от 2018 г., бр. 42 и 74 от 2019 г., бр. 26 и 77 от 2020 г. и бр. 75 от 2021 г.), в приложение № 2 към чл. 7, т. 2 на ред 24 в колона 2 "Протоколи от резултати от изпити" се създава т. 3в) "Протокол за резултата от защита на дипломен проект":

"

№	Вид документ/раздел от модул от НЕИСПУО	Номенклатурен номер/електронен раздел (EP)	Институции	Предназначение на документа	Съдържание на информацията, отразена в основни реквизити	Срок за съхранение в институцията	Формат за водене и съхраняване на документа
1	2	3	4	5	6	7	8
24	Зв) Протокол за резултата от защита на дипломен проект	3-81Д/EP		Зв) резултати на учениците от изпит чрез защита на дипломен проект	Зв) решение за недопуснатите до защита на дипломен проект; резултати от защита на дипломен проект; решение за незащитили дипломен проект; решение за допуснатите, но неявили се на защита		

"